

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ

Ο ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η άλληλεγραφία του με την Αικατερίνη Β'. Το «μυστήριο» της Ρωσικής Έκστρατειας του 1770 και εθνικισμός του Γάλλου φιλοσόφου. Ο θρόνος του Μουσταφά. Σκληροί χαρακτηρισμοί του Μεγάλου Φρειδερίκου για τους «πεδουλεύς Έλληνες». Η Τσερχία «φρουρός του Πανχρυσού Τάφου!» «Άλλαχ, Αικατερίνη!...». Η άποψή της Ρωσικής Έκστρατειας και η έρμηνεία του Μωρηά, κτλ. κτλ.

Αικατερίνη η Β'.

συγγνώμη, ανάμεσα στον κόσμο που είχε τραφεί με τις αναγνώσεις και τα συγγράμματα της Έλληνικής αρχαιότητας. Περισσότερο όμως απ' όλους συγγνώμη ο γέρο Βολταίρος, ο μέγας φιλόσοφος, ο κληρονόμος της Σοκρατικής φιλοσοφίας και του Λοκωτικού πνεύματος.

Διαβάζοντας κανείς την άλληλεγραφία του Βολταίρου με το Φρειδερίκο το Μεγάλο της Πρωσίας και την αυτοκράτειρα της Ρωσίας Αικατερίνη τη Β', βραίζει σε κάθε γραμμή τα αισθήματα που του γεννιόσε η ιδέα της αποελευθέρωσης της Έλληνικής γης από την Τουρκική σκλαβιά. Ο Βολταίρος είχε άβλεπτη πεποίθηση ότι η Ρωσική Έκστρατεια στην Ελλάδα θα έφτανε σε θετικά αποτελέσματα. Ελπίζε ότι μόλις μανερωθή στα παρτιά της Ελλάδος ο στόλος του ναυαρχου Όρλωφ, οι Οθωμανοί θα φέροντο άδυστος από την ελεύθερη κοιλιά του πολιτισμού και εξεθράξτεθρονίζοντο για το Σουλτάνο, τον οποίο έγραψε μεγάλο Μουσταφά. Και έπειθε έμάνθησε ότι ο αντιπρόσωπος του Πάπα στην Πολωνία άντενεργούσε στις προσπάθειες της Αικατερίνης Β' για την επανάδου της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ο Βολταίρος έγραψε στην Αυτοκράτειρα τα εξής:

«Έν όνοματι του Θεού, χτυπήσατε χωρίς έλεος τους Τούρκους, παρ' όλη τη φιλία που τους δείχνει ο αντιπρόσωπος του Πάπα. Οριαμειύσατε συγχρόνως κατά του Αγίου Πατρός και του Μουφτιή!...»

Άλλα δεν άργησε ο Βολταίρος ν' αντιληφθή ότι το Έλληνικό ζήτημα ήταν πολιτικό και η λύση του όχι όσο ένομιζε κανείς στην άρχη εύκολη. Οι πόθοι του γέρο-φιλόσοφου, που είχε κληρονόμησε άγνο το Άττικο πνεύμα με την αινωία αγάπη στην Αλήθεια και τη Δικαιοσύνη, έθιγαν πολλά εμπόδια από την Εφορική διπλωματία...

Η επιχείρησης της απελευθέρωσης της Ελλάδος κατά το 1770 και ο κατάλογος του Ρωσικού Στόλου από τη Βολτία στο Αγιαίο εθεωρήθησαν κατορθώματα, όμοια με τα όμοια δεν είχε πολλά να επιδείξη ως την εποχή εκείνη η ναυτική ιστορία. Σήμερα, αυτό θεωρείται απλό παιχνίδι, αλλά την εποχή εκείνη που τα μέσα της κινήσεως ήταν μικρά, η επιχείρησης φαινότανε θαυμαστική. Γι' αυτό, ο Βολταίρος έγραψε στην Αυτοκράτειρα:

«Δέν γνωρίζω το μυστήριό σας, άλλ' ο άπόλυτος του στόλου σας μου προκαλεί τό θαυμασμό. Από τους χρόνους του Άννιδα, είναι το μεγαλύτερο έργο απ' όσα άναφέρει η ιστορία της άνθρωπότητας. Πληροφορούμαι ότι ο Στόλος της Ύμετέρας Μεγαλειότητος σταθμεύει στο Πορ-Μαόν και βρασκεύει σ' άριστη κατάσταση. Ο Μουσταφάς θά σαστήρη βλέποντας την πολικειμία ταυχοχρόνους και από τον Εγγέينو και από το Αγαίο, γιατί ούτε αυτός, ούτε ο Βεζύρης του Ξέρου τι έστι Αγαίων και τι Μαυρη Όάλασσα.»

Αυτό που γράφει ο Βολταίρος δεν πρέπει να θεωρηθή παραδοξολογία. Φαίνεται ότι πράγματι οι Τούρκοι άπονογχι δεν μπορούσαν να καταλάβουν πως στόλος Ρωσικός, χωρίς να περάση τον Έλληρποντο, θά έφτανε στο Αγαίο να χρειάστηκε να δώσει όλόκληρο γεωγραφικό μάθημα ό έν Κοινοβόλιο πρεσβευτής της Αυτορίας στους πιασάδες να με τους πείση ότι είναι δυνατόν ένας στόλος να κατέβη από την Κωνστανόη, να περάση το στενό του Γιβραλτάρ και να φανερωθή στο Αγαίο!

Όταν, κατά το 1770, διεδόθη στην Ερώπη ότι ο Ρωσικός Στόλος διεσπένθητο στα Έλληνικά παρτιά, με τό σκοπό να ξεγυρίση τους σκλάβους και να τους απελευθέρωση από την Τουρκική τυραννία, η είδησις έπροκάλεσε γενικό ένθουσιασμό. Παθεία ά

Η γνώμος του Ρωσικού Στόλου ήταν μυστηριώδης. Στην Ερώπη άγνοούσαν τον πραγματικό σκοπό του. Άζοχη και αυτό οι Ρώσοι πρεσβευτάι δέν ήξεραν τις μεγάλες διαπραγματεύσεις της Αυτοκρατορίας τους με τους Έλληνες. Μόλις στις 17 Φεβρ. 1770, όταν ο Ρωσικός Στόλος κατέβηκε στο Οίτσιο της Μάνης και η Έπαναστάσις ξεσπάσε σε όλη σχεδόν την Πελοπόννησο, διαλύθηκε το μυστήριο, όπως τό χαχακαρίζε ο Βολταίρος.

Το μυστήριο αυτό τό εξήγησε στο Βολταίρο η ίδια η Αικατερίνη τρεις μήνες μετά την έξωξη της Πελοποννησιακής Έπαναστάσεως. «Δέν άμφιβάλλω, του έγραψε, ότι θά σου προσήνωμε μεγάλη χαρά. Ίδου ότι η Έλλάς προκείται να γίνη έλευθερία. Βεβαία, πού άπέχει ή χώρα αυτή από κεινο που ήπάρχε άλλως. Έν τουτους, με χαρά μας άκούμε πάντοτε τι όνοματα των τολών, που στή νεότητά μας διδάχθηκαν ν' αγαπούμε για την αρχαία τους θέσα.»

Το έθος της επιστολής αυτής και η κληρονομιάς που δίδανε ο Βολταίρος για την έκστρατεια, τον έμάνθησε άναρμόγιες. Και άπαντούσε στην Αυτοκράτειρα:

«Η επιχείρησις σας εις την Έλλάδα είναι ή σπουδαιότερα και ένδοξοτέρα απ' όσες έφταναν από όνο χιλιόων έτών. Άναρχη όμως νά επιτυχί. Θα έθυσίαζε όστι έχω στον κόσμο για να ιδώ τη Μεγαλειότητά σας σ' έθροτο του Μουσταφά. Δέν άνούνα να γίνεται λόγος για την Έλληνική Έπαναστάσι. Όλ' αυτά μου προκαλούν πολλὰ άνηρησις για τους άρνησις μου Έλληνας και για τα νικηροίνα ύλα σας, τα όμοια έπίσης μου είναι προσφιλή. Φοβίττω συλλογίζομενος ότι ίσως ή ραδιουργία της Εθροισκής διπλωματίας θά σας άναρχάση να συνήρησε βιαστική είρηνη. Πιανίτω ότι αυτή θά είναι έντιμωσύνη. Άλλά τι θά άπορίουν οι έτρωχοι που Έλληνας; Ω, τί όμοιο θέαμα θά ήταν νά ιδή κανείς τις αυτοκρατορίας της Αυτορίας και της Ρωσίας να τραβούν το Μουσταφά από τ' αυτιά και να τον σέρουν στα βάθη της Ασίας!»

Άλλ' οι λοιπτά είναι προφήτεια. Η άνηρησις του Βολταίρου για την τύχη των Έλλήνων ήταν προμάνθη της φροξής του, Γουάφταν στο Βασίλειο της Πρωσίας Φρειδερίκο το Μεγάλο, του έλεγε:

«Για να ταπεινώση ο Θεός την άμειροχία μου θέλει να παραμάνη ή Έλλάς στους Τούρκους. Το πρόβλημα μου προσενί βαθεία όδνην. Όχι γιατί κατοχω πτωχιά γης σ' ός Άβήρας ή στην Κορινθό. Άλλα δέν φαντάζεσθε με πούση μου χαρά θά έβλεπα τους άπορίους του Δημοσθένους και του Σοφοκλέους άπαλλαγμένους από την τυραννία του φαύλου πασά.»

Άλλ' ο Φρειδερίκος —άν και φιλοσομώ έπίσης πνεύμα— δέν άφανε τον έαυτό του να παραμνηθή από αισθηματολογίες. Σάν στρατιώτης και πολιτικός ο Βασίλευς της Πρωσίας άπαντούσε στο Βολταίρο ότι ή «Ερωμιάς» του είχε αντίτασισήρη γι' αιώτη την Παύδα και ή τραγωδίες του τις τραγωδίες του Σοφοκλέους. Τη φιλοσομία του την έβρισκε άσυγχρότους άνωτερη από τη φιλοσομία του Πλάτωνος και του Άριστοτέλους.

«Η έπιστήμες —έγραψε ο Πρώσος βασιλεύς— είναι από πολλών καιρό θαμνιές στους τόπους, οι όμοιοι έχασαν την αρχαία τους λαμπρότητα. Οι Έλληνας, για τους όμοιους σεις ένδιαφερασθε, έχασαν το θαρρος τους σε τέτοιο βαθμό, όστε είναι άνάγειο έλευθερίας, ένθ οι Τούρκοι έχου άρχετα προτερήματα και φρουρούν καλά τα Ίεροσόλυμα.»

Άδτές ήσαν η γνώμες του Βασιλέως της Πρωσίας, για ένα διαστυγνάντα ένδοξο λαό, ο όμοιος είχε όμοιη την Ερώπη από την Ασιατική εισβολή. Η Αυτοκράτειρα Αικατερίνη, πάλιν, θέλοντας να φορτώση στους Έλληνας την άποτυχία της αελέτηρης εκείνης έκστρατίας της, έγραψε στο Βολταίρο το άκόλοθο ποίημα:

«Οι άπορίνοι του Ηρακλήους και η φυλή του Όμηρου —χωρίς καρδιά και χωρίς πνεύμα— κηλυθάνται μέσα στη σκόνη. Πιστεύουν ότι μοιάζουν τους προγόνους τους κ' όμως είναι σάν χαμόσυν-

Ο Βολταίρος

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΤΗΣ ΦΙΟΡΤΑ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΗΣ ΧΑΡΟΚΑΜΕΝΗΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΡΟΖΑΛΙΑ, 35 ετών
ΙΩΑΝΝΑ, 40 ετών.

(Σ' ένα φτωχικό και καθαρό δωμάτιο. Η Ροζαλία πηγαίνει χεχαι νευρικά. Η Ίωάννα κάθεται σκεπτική.)

ΡΟΖΑΛΙΑ. Μετά πόση ώρα θα

χρησιάν η χωριάνες τού Πάσχα ;

ΙΩΑΝΝΑ. Δέν θ' άγγίξουν, ύποθέτω.

ΡΟΖΑΛΙΑ. Είνε τού πρώτου Πάσχα που θά τού περάσουμε χωρίς τού Μάζου μας.

ΙΩΑΝΝΑ. Ύπουνη! Σέφωρη! ή άπόφευξέ ό Χριστός! Πώς τόν σταυρώσαν, πως τόν παιδάρων... Κ' ή αντίρα του; Τι άπέφευξέ, ή λήθει...!

ΡΟΖΑΛΙΑ. Ναι, αλλά τί άπέφευξε κ' έγώ βλέποντας τού παιδι που να σταμάη στο χωρβάτι της άγωνίας ;...

ΙΩΑΝΝΑ. Η Ηλιναγιά δέν άπέφευξε λιγώτερο, βλέποντας τόν Ήρωδού στο σταυρό.

ΡΟΖΑΛΙΑ. Ναι, αλλά ύστερα ό Χριστός άναστήθηκε. Γιατί να μην άναστήθη και τού παιδι μου ;

ΙΩΑΝΝΑ. Μία ώρα ύλοι ά νευροί θ' άναστήθουν.

ΡΟΖΑΛΙΑ. Και ύμως... Για σέφωρη, Ίωάννα μου, Άν ήλιθρη ό Κόμος, μπορεί τού παιδι μου ν' άναστήθη σήμερα, τί στιγμή που θά σημάνουν ή ζωιάντες...!

ΙΩΑΝΝΑ. Άχ, να γινότανε ένα τέτοιο θαύμα !... Άλλά...!

ΡΟΖΑΛΙΑ. Τι θά πη αλλά ; Ό Χριστός ήλε πός άν έφωρη βάρβα ήπτι, νένταν έξισο που ζήτωφου. Έ λοιπόν, έγω πιστέω ή ήλιθ δένανι της φρεξής μου, ότι τού παιδι μου μπορεί ν' άναστήθη... Ναι... Ναι... (Πίφτει στα χέρια). Κύριε !... Πιστέω... Πιστέω πως άν ήλιθρη Έσύ, τού παιδι μου, ό Μάζου μου, μπορεί ν' άναστήθη. Μπορεί να σηρωθή άπ' τού άντρα μου, ύπος ό Λάζουος, και να ήβη να πειρή στή αρχαλιά μου.

ΙΩΑΝΝΑ. Άχ! Να γινότανε αυτό τού θαύμα!

ΡΟΖΑΛΙΑ. Ναι, Κύριε, έσύ έλλισσε τόν κόμο άπό τού πιστώ... Μπορείς λοιπόν να άναστήσης ένα νευρό. Μήπως δέν έχεις Ξαναδούρη τή ζωή σέ τόσους άλλους ; Δέν άναστήρηε τή ζωή τού Ύαίρωφου; Μή μια λέξη σου μόνο έξισοφες τού χωριί της, τού άντρα της, τή ζωή που είχε φέρει μαζί. Και πόσους άλλους άναστήρησε, Χριστέ μου !... Και πόσα άλλα θαύματα δέν έχεις κάνει !... Ξαναδούρησε τού φώς σέ τόσα και τόσα σθεναρία άντριά. Δώσε μου, Χριστέ μου, πάλι τού παιδι μου, τόν πιστώ μου τού φώς. Κάνε να τόν Ξαναδού ζωντανό...!

ΙΩΑΝΝΑ. Ναι, Κύριε... Έδοσεσ σέ τόσους δαιμονισμένους και τρελλούς τού λογικό τού. Δώσε και σ' αυτή τή δυστροπισμένη γυναίκα τού λογικό της.

ΡΟΖΑΛΙΑ. (σκηκώνεται).— Γιατί λέξ αυτά τού λόγια, αδελφή μου ; Μή θεωρείς τρελλή λοιπόν ; Είμαι τρελλή γιατί πιστέω πως ό Χριστός μπορεί να μου άναστήρη τού παιδι μου ;

ΙΩΑΝΝΑ. Όλοι οι νευροί θ' άναστήθουν όταν ήρήση ή σάλπιγγα της Δευτέρας Παρουσίας. Ός τότε πως ύλοι θά κοιμηόνται άσάλευτα μέσα στους τάφος τους...!

ΡΟΖΑΛΙΑ. Ναι, αλλά άν ήλιθ ό Θεός, μπορεί να μου άναστήρη από τόσα τού δικό μου παιδι.

ΙΩΑΝΝΑ. Αυτό θά μπορούσαν να τού ζήτησαν ύλες ή χωροκαμένες μάνες.

ΡΟΖΑΛΙΑ.— Έ, λοιπόν, Ίωάννα, άν ύλες ή μάνες είχαν τή δική μου πίστι, όλα τού πεθαμένα παιδιά θά Ξαναγεννοούσαν σήμερα στις αρχαλιές τους.

ΙΩΑΝΝΑ. Καλά, καλά... Πήγασε τώρα... Είσαι πολύ ταχυμένη... Μήπως... Σε λίγο θά χρησιάν η χωριάνες. Προέτι ή καρδιάς μας κ' όλο τόν κόμο τους να είνε ήσιμες. Σήμερα και ή

του λοιποδύτες, που τούς τρομάζει ό πρώτος τυχόν άγας.»

Άλλ' ό Βολταίρος άπαντοίως στην Αικατερίνη:

Όθ ήθελα να προκηρηχθή Τοούκο για τόν έρευνόητ του ταχυτέρου μίσου προς έκδικούν τόν Τούρκων στους τόπους άπό τούς όποιους ήρθαν. Πιστέω ύμως ότι τού μυστήριου αυτό επιφυλάσσειται τού τελευταίου πλάσμα τού άνθρωπίνου γένους που ονομάζεται Αικατερίνη Β'. Πέφτω στα πόδια της και φωνάζω με άγωνία:

— Άλλάχ, Άλλάχ, Αικατερίνη! Έξού, Άλλάχ!

Αυτά έγραψε έφτά χρόνια μετά τήν άποτυχία της Ρωσικής έκστρατείας, ό Βολταίρος στην Αικατερίνη τή Β', ή οποία έξηγερε τους Έλληνες της Πελοποννήσου κ' έστειτα τους έγγατελειους στην έκδοκτική μιλία τόν Τούρκων.

πού ζωομένη καρδιά πορεί να χωριέται...!

ΡΟΖΑΛΙΑ. Έγώ θά έτοιμάσω τού Πασχαλιό τραπέζι. Και θά βάλω και τού σερβίτιου τού Μάζου. Σε λίγο ό Μάζουος θάβη να φάει και να πού μαζί μας. Ναι, θάβη...!

(Έτοιμάζει τού τραπέζι).

ΙΩΑΝΝΑ. (αγά).— Κύριε !... Δώσε τή πάλι τού λογικό της...!

ΡΟΖΑΛΙΑ.—Θά είνε ζωομένη τού παιδι μου, τόσον χωρίς τόμα θά έχη μονιάσει άσάλευτα μέσα στον τάφο... Θά τού έτοιμάσω ένα άροματισμένο λουτρό. Θά τρέφο τού χωριάνε τον με βάλσαμα. Θά τού ντύσω με ρούχα καθαρά. Και καθώς τού κατάνια του θά είνε τόσον χωρίς συνηθισμένο στο σπατάδι, δέν θά πωρή ν' άντιχωρή άπό τόν τού φώς. Θά κατεβάσω τις χωριάνες... (Πηγαίνειόχεχαι έτοιμαζοντας διάφορα πράγματα).— Προέτι να τού έχω και λουλούδια. Πολλά λουλούδια. Θά ζωρίω ύλοι τού άνθημένα κλάδα από τήν πασχαλιά τού ζήτου μας. (Φεύγει).

ΙΩΑΝΝΑ.— Θεέ μου... Τι δυστυχία !... Έχασε τού λογικό της. Μή μήπως δέν είνε για να τρελλιάη γυναίξ ; Ένα τέτοιο παιδι να πεθάνη !... Ένα τέτοιο χωριάνου παλιάρη !... Και ήταν ή κόρη της ποιηγοφού. Έμεινε τόσο να χηρά, ή ζωμένη ή Ροζαλία !... Κι ό ζωμός τού παιδιού της τής σάλεσε τού λογικό! Χριστέ μου, κάνε τού θαύμα σου σήμερα. Ξαναδούσε τού λογικό της...!

(Μπαινεί ή Ροζαλία μ' ένα πασχαλιές στα χέρια).

ΡΟΖΑΛΙΑ. Τι έφωρη ύλες. Θεώο ή ζωοφά μου να είνε σάν ένα άνθημένο προβάτο... (Σταλίξει με τις πασχαλιές τού τραπέζι και τού δωμάτιο, φέρνει κ' ένα πανιόρακι με κοκκίνα αυγά). Τι όμοιο χρόνια που έχω τον τ' αυγά. Κόσταξ, Ίωάννα... Ποτέ δέν τα είχα έπιφχει τόσο σού ζωοφια. Χτες τάβαμα χωρικά από σένα... (Τακτοποιώντας τού τραπέζι). Ύφωια !... Όλοι είν έφωια... Και τόμα ; Περωμένο να χρησιάν η χωριάνες... (Κάθεται στον καναπέ κοινοραμένη. Η Ίωάννα σ' όλο αυτό τού διάστημα κλαίει σιωπηλά).

ΡΟΖΑΛΙΑ. Μην κλαίξ, αδελφή μου. Σε λίγο θά γινή τού θαύμα. Άκουσά τήν πρώτη άνοχη, Σε λίγο... Μά θά τρελλιάθω από τή γαρά μου. Για σέφωρη ; Σε λίγο, ό Μάζουος θά είνε έδώ !... Άκουξ, Ίωάννα ; Τού παιδι μου, ή λαιρία μας, θά είνε έδώ, κοντά μας. Θά τού βλέπωμε, θά πού βλέπτι, θά τού μιλάμε, και θά με άκούη... Θά ύποσσει τή φωνούλα μου, Άκουξ, Ίωάννα !...!

ΙΩΑΝΝΑ. (αγά). Έλθες μας, Κύριε !... Κύριε, ζωήσου μαζί !...

(Έσφαρη χτυπούν ή καμπάνες ζωομένη, θροιασικά, άναγγέλλοντας τήν άνάστασι τού Κυριου).

ΡΟΖΑΛΙΑ. (σκηκώνεται και αρχαλιάζει τήν Ίωάννα).— Η κοριάνες χτυπούν... Χριστός άνέστη, αδελφή !... Δέν άκούξ ;

ΙΩΑΝΝΑ. (ληρημένα). Χριστός άνέστη !... (Η καμπάνες εξακολουθούν να χτυπούν).

ΡΟΖΑΛΙΑ. (κωτιάζει άπ' τού παρόθυμο κ' ύστερα ροιανίζει μπροστά στην είσοδο).— Έλα λοιπόν, παιδι μου... Δέν άκούσες τις καμπάνες ; Δέν σηκώθηκες άνωμα από τόν τάφο σου ; Έλα, Μάζου μου... Μά βέβαια... Δέν θά μπορη γάβη τόσο γρήγορα. Είνε άνεξέτα μαζωρά... Και δε ήλιθ και δέναιες τού παιδικά μου... Θά προητάη σηρώσιγ... (Έσφαρη σκηκώνεται κ' άνογει τήν αρχαλιά της). Έρχετα !... Έρχετα !... Άκουσά τού βηματά που στή σιαλά !... Ανεβαίνε... Θεέ μου !... Σ' είχαρωστά !... Ναι, να !... Ήθε !...

ΡΟΖΑΛΙΑ.— Έλα, λοιπόν, παιδι μου, δέν άκούσες τις καμπάνες ; ...

Ό, παιδι μου, παιδι μου !... (Κλείει τήν αρχαλιά της σαν να σφίγγη καπίνου μέσα σ' αυτή). Ήθεξ, Μάζου μου... Άγαθάνου μου παιδι !... Ήθεξ ; Μά τί όμοιασ που είσαι !... Σάν να μην έχωσαι μέσα από τόν τάφο σου... Είνε σάν να έχωσαι από τόν οφάνου, παιδικά μου... Τού προσώπου σου είνε φωτιόνο... Είσαι σάν ένας άγγελος... Έλα λοιπόν, πληρίσε άνωμα πού κοντά... Κόττα τί όμοια τί στέλσια ύλα για σένα... Έλα λοιπόν... Μά γιατί με τραβάς έτσι !... Θέλεις να με πάρεις μαζί σου ; Ναι... Ναι... Έρχομα... Έξεξί έχει σιδ όμοια λουλούδια ; Και είνε ύλοι άναστημένοι έκει !... Άληθεια !... Είνε άνοχτός ό οφάνος τούος όσο χτυπούν ή καμπάνες ; Ναι !... Τότε έχωομα... Έρχομα... (Πίφτει κάτω, μ' ένα θείο χωρόγελο στο πρόσωπο).

ΙΩΑΝΝΑ. (σκόβοντας σμά της. Με φωνή βοακή, σπαρωκτική).— Ροζαλία !... Ροζαλία !... Θεέ μου, Θεέ μου, πέναν !...

ΡΟΖΑΛΙΑ.— Έλα, λοιπόν, παιδι μου, δέν άκούσες τις καμπάνες ; ...

ΑΡΧΑΙΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΑ ΧΕΙΛΗ ΤΗΣ

Και τού ποτηρί τ' άμυρο, κ' εκείνο, Ζηροφύλη, νοιώθει χωρίς άναστήρητη που σ' άγγιξέ στα χείλη. Άχ, νάτανε τού χείλι μου να σ' άγγιξαν με πόθο για να γλυκάνω τόν καινού που στήν χωριά μου νοιώθω.